

Η Αναγεννησιακή προσέγγιση του σώματος

Ορθοδοξία / Χριστιανική Ανθρωπολογία

Νικόλαος Γιόφτσιος, Θεολόγος

Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, το σώμα αντιμετωπιζονταν αποκλειστικά και μόνο σαν βιολογική οντότητα μειωμένου κύρους. Δεδομένης της επικράτησης της εκκλησίας την εποχή εκείνη, το σώμα θεωρούνταν άνευ σημασίας εφόσον λόγω της φθοράς και της καταστροφής που υπόκειται μετά από το θάνατο. Για τη θρησκεία ήταν κάτι επικίνδυνο γιατί αποτελούσε κομμάτι του εμπειρικού κόσμου δεν μπορούσε να υποβληθεί σε ορθολογικό έλεγχο (Αλεξιάς, 2006).

Σύμφωνα με το χριστιανισμό η έννοια του σώματος συνδέθηκε περισσότερο με τον άνθρωπο στην πτωτική κατάσταση και τα συνέπεια αντιμετωπίστηκε σαν ένα ατελές δημιούργημα. Μετά την πτώση μεταβλήθηκε σε σάρκα για να καταδείξει τη ζωώδη πτυχή της ανθρώπινης φύσης. Γι αυτό το λόγο άλλωστε θεωρήθηκε τροχοπέδη στον πνευματικό αγώνα του ανθρώπου για ολοκλήρωση (Μακρυνιώτη, 2004).

Αντίθετα με την εποχή του Μεσαίωνα, κατά την Αναγέννηση το σώμα λαμβάνει διαφορετική αντιμετώπιση. Αλλάζουν όλες οι μέχρι τότε κοινωνικές απόψεις περί

αμαρτωλού σώματος. Ο όρος αρχίζει να αποκτά ξανά μια προσωπική, ιδιωτική φύση με ολοκληρωμένη υπόστασή. Ο Bakhtin αναφέρεται στο μετασχηματισμό του σώματος μέσα από το καρναβάλι. Πρόκειται για ένα σώμα που αντιστέκεται και είναι φιλικό προς τον έξω κόσμο. Μέσα από το σώμα στο πλαίσιο του καρναβαλιού ανατρέπονται οι κυρίαρχες σχέσεις εξουσίας. Το γέλιο ακυρώνει τις απόψεις του Μεσαίωνα και απελευθερώνει το σώμα το οποίο μπορεί πλέον να απολαμβάνει όλες τις λειτουργικές του ικανότητες (Μακρυνιώτη, 2004).

Με το πέρασμα του χρόνου ο μετασχηματισμός του σώματος εισήλθε σε μια νέα διαδικασία αυτή του εκπολιτισμού των τρόπων. Πολλοί καθιερωμένοι τρόποι φυσικής απορρίφθηκαν ως ανάγωγοι και δημιουργήθηκαν καινούργιες απόψεις για την ευγένεια. Με την ανάπτυξη των εννοιών της ευπρέπειας δημιουργήθηκαν νέοι κώδικες συμπεριφοράς και λειτουργίας των ανθρώπινων μερών. Από την Αναγέννηση και έπειτα ο άνθρωπος βιώνει μια έντονη ανάγκη για συναισθηματικό έλεγχο και εφαρμογή αυστηρών κωδίκων διαχείρισης του σώματος (Elias, 1982).

Οι κώδικες αυτοί προσδίδουν προσωπική αξία το σώμα και το διαχωρίζουν από τη φύση. Οι παρορμητικές συμπεριφορές της Μεσαιωνικής εποχής εκφράζονταν ακαριαία και έρχονταν σε πλήρη αντίθεση με τις εκπολιτισμένες τάσεις Αναγέννησης. Τα σώματα κατά την αναγεννησιακή περίοδο εξορθολογίζονται και έχουν αυτοέλεγχο. Η ανθρώπινη οντότητα εξατομικεύεται και θεωρεί τον εαυτό της σαν ξεχωριστή οντότητα από τους άλλους (Elias, 1982).

Επομένως η Αναγέννηση αντιμετώπισε την βελτίωση της αντίληψης του σώματος

σαν κάτι ατομικό το οποίο όμως σε καμία περίπτωση δεν σήμαινε ότι το σώμα είχε χάσει την εργαλειακή του αξία και τη σχέση του με τις επιθυμίες του Θεού. Από αυτό προέκυψε και η θεωρία του Καρτέσιου περί διάκρισης του νου ή ψυχής και του σώματος. Επηρεασμένος από τον Πλατωνισμό υποστήριξε ότι το πνεύμα του ανθρώπου επιζεί μετά το σωματικό θάνατο. Για τον Καρτέσιο, όλα τα σώματα αποτελούνται από μια ουσία που περιέχει μόνον γεωμετρικά χαρακτηριστικά (Turner, 1996).

Οι χαρακτηριστικές ιδιότητες των ιδιαίτερων μορφών του σώματος ερμηνεύονται με όρους μεγέθους, σχήματος και κίνησης των τμημάτων του και γι αυτό ο νους δεν αποτελεί την έναρξη της ζωής αλλά της νόησης. Πρόκειται για μια γνήσια ουσία που επιβιώνει του σωματικού θανάτου χωρίς τη θεϊκή παρέμβαση (Αλεξιάς, 2003).

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](http://bit.ly/2tou4u4)

<http://bit.ly/2tou4u4>